

Förskrivarstöd vid val av gånghjälpmedel med underarmsstöd

Allmänt

De gånghjälpmedel som är högre än standardrollator delas in i två huvudgrupper:

1. Rollatorer med RA/gåbords-överdel
2. Höj- och sänkbara gåbord i olika varianter

Råd vid bedömning

- Var ska hjälpmedlet användas? I anpassat boende, eget hem, utomhus?
- Vilken funktion har patienten vid uppresning?
- Kan patienten belasta sina ben i stående?
- Vilket är syftet med gånghjälpmedlet; är det att få till säkra förflyttningar? Är det för att träna upp gångförmåga eller är det för att kunna delta i en aktivitet?

Utgå som alltid från patientens behov avseende kroppsfunction, aktivitet och delaktighet/miljö. Gånghjälpmedlet ska inte förskrivas som ett arbetstekniskt hjälpmedel för personal.

Viktigt att komma ihåg

För att använda gåbord, överflyttingsplattform och uppresningslyft krävs att patienten kan ta belastning på sina ben i stående. Patienten behöver inte klara att resa sig med egen kraft men behöver kunna stå med egen benstyrka. Klarar inte patienten att belasta benen i stående ska varken gånghjälpmedel, överflyttingsplattform eller uppresningslyft förskrivas.

Finns behov av att belasta benen i tränings syfte trots att patienten inte klarar det aktivt, ska ståendet utföras separerat från förflyttningssituationer med andra typer av hjälpmedel, tex tippbräda eller rullstol med ståfunktion.

Rollatorer med RA/gåbords-överdel

Rollator med RA-överdel och rollator med gåbordsöverdel har alltid fasta bakgafflar och lite större hjul. Det finns modeller med stora hjul för mer ojämn terräng. Handbroms med parkeringsläge är standard. Denna typ av gånghjälpmedel är förstahandsvalet när ett högre stöd än vanlig rollator behövs och när patienten har förmåga att resa sig utan större hjälp. Ta hänsyn till axelrörlighet. Rollatorer med RA/gåbords-överdel är förstahandsval i ordinärt boende och i fall där gånghjälpmedlet helt eller delvis ska användas utomhus.

Höj- och sänkbara gåbord i olika varianter

Gåbordsmodellerna finns med hydraulisk och elektrisk höj- och sänkfunktion. Gåborden har mindre hjul och är tänkta för användning inomhus där miljön är anpassad med låga/inga trösklar, utan mattor etc. Konstruktionen är stadigare med horisontella benskänklar. I standardutförande är alla fyra hjulen svängbara. För patient på anpassat boende som behöver hjälp i uppresningen ska gåbord med hydraulisk höj-sänkfunktion väljas i första hand; dels är dessa lättare att gå med pga gåbordets lägre vikt och dels är det billigare. Till patient som har funktion i armar och ben men behöver mer stöd i uppresningen kan gåbord med elektisk höj-sänkfunktion förskrivas.

För ytterligare stöd i uppresning eller för patienter som behöver gångträning med extra säkerhet kan gåbord med uppresningsfunktion med sele, Rise&Go, vara aktuellt. Vid gångträning kan selen kompletteras med grenband.

Elektrisk benspridning finns både till gåbord med elektrisk höj-sänkfunktion och till gåbord med upprensingsfunktion med sele och väljs i de fall andra hjälpmedel (ex länkhjul på rullstol) eller möbler krockar med gåbordets bensänkklar men behöver smaldas av för att komma igenom dörröppningar. Tänk på att gåbord med benspridning är tyngre pga dubbla motorer.

Tillbehör gåbord

Gåborden går att utrusta med bland annat handbroms, bakhjul med riktningsspärr, ståplatta och knästopp.

Brukarvikt

Rollator med RA/gåbordsöverdel har generellt något lägre brukarvikt än motsvarande standardrollator pga att det finns en ökad tipprisk med högre rollatorer.

Det är svårt att hitta rollator med RA/gåbordsöverdel som har en maximal brukarvikt på mer än 125 kg som ändå passar till patienten. Detta beror på att rollatorer med RA/gåbordsöverdel som klarar högre brukarvikter är bredare än standardbredd och det blir ofta för brett om patienten väger strax över tillåten vikt. Denna grupp har ofta behov av lite större hjul tex för att kunna röra sig ute, vilket utesluter höj- och sänkbara gåbord.

Gånghjälpmedel, överflyttningsplattform eller upprensingslyft

Det finns en "gråzon" där olika typer av hjälpmedel börjar närma sig varandra. Ett gåbord som är utrustat med ståplatta och knästopp liknar en överflyttningsplattform. Ett gåbord med upprensingsfunktion med sele närmar sig funktionen av en upprensingslyft.

I det valet är det framförallt fokus på hur planen framöver ser ut. Är syftet att patienten åter ska bli gångare/förbättra gångförmåga eller handlar det om att få till säkra överflyttningar? Hur ser prognosen för ett stående? I valet mellan upprensingslyft och gåbord med upprensingsfunktion är rekommendationen att i första hand prova ut gåbord med upprensingsfunktion och sele då detta hjälpmedel ger ett mer naturligt rörelsemönster och fungerar för flera. Upprensning med upprensingslyft kräver ett kompensatoriskt rörelsemönster i och med att patienten måste luta sig bakåt mot västen samt klara av att följa instruktioner.

När patienten inte har funktion för gåbord med upprensingsfunktion med sele ska bedömning för personlyft övervägas.